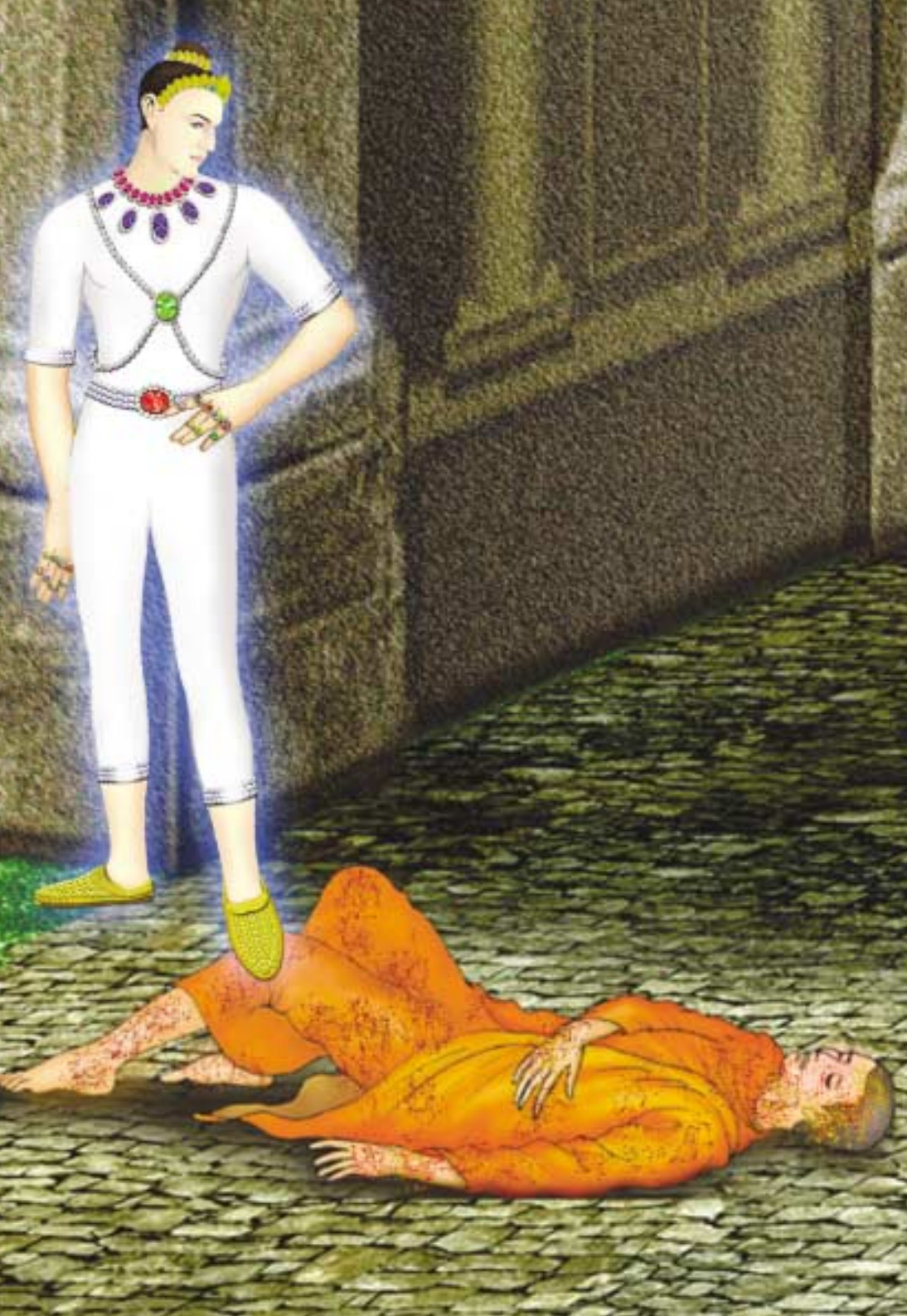

โทษของ การว่าร้ายผู้อื่น

พูดแต่วาจาสุภาษิต ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า ถ้า
อารยชนใครจะพูด ก็เป็นผู้ฉลาด รู้จักกาล พูดแต่ถ้อยคำที่
ประกอบด้วยเหตุผลที่อารยชนประพฤติกกัน ไม่พูดด้วยความโกรธ
ไม่ยกตัว มีใจสงบ ไม่ตีเสมอ ไม่ก้าวร้าว ไม่พูดเอาหน้า รู้ชอบ
แล้วจึงกล่าว ถ้าเขาพูดดีพูดถูกก็อนุโมทนา เมื่อคนอื่นพูดผิด
ก็ไม่รุกราน เขาพูดพลั้งไปบ้างก็ไม่ถือสาหาความ ไม่พูดพาล่ม
ไม่พูดเหยียบย่ำคนอื่น การพูดของสัตนุรุษเป็นการพูดเพื่อให้
เกิดความรู้ประเทืองปัญญา อารยชนมีปกติสนทนากันอย่างนี้

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๓

การประพฤติปฏิบัติธรรม เป็นสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับตัวของเราเองและมวลมนุษยชาติ ผู้มีธรรมะเป็นอาภรณ์ ย่อมจะเป็นที่รักของมนุษย์และเทวาทั้งหลาย อาภรณ์ภายนอกนั้นแม้ อาจจะมีมูลค่ามากมาย แต่เป็นที่พึงในยามคับขันให้กับเรายังไม่ได้ อีกทั้งยังทำให้เป็นห่วงกังวลในการเก็บรักษา แต่ธรรมะภายในเท่านั้น ที่เป็นอาภรณ์ชั้นเลิศ เป็นที่พึงที่ระลึกให้กับตัวเราได้อย่างแท้จริง แม้คนอื่นก็ให้ความเคารพเลื่อมใส จะทำให้เป็นที่รักที่น่าปรารถนาและเป็นผู้ทรงคุณค่าของมหาชนทั้งหลาย ดังนั้นธรรมะจึงเป็นอาภรณ์ประดับคู่กายที่อมตะมันคงที่สุด ที่จะติดตามตัวเราไปได้ทุกภพทุกชาติ เราจึงต้องหมั่นประพฤติปฏิบัติธรรมเพื่อให้เข้าถึงธรรมะภายใน เราจะได้เป็นเจ้าของสมบัติอันล้ำค่านี้ได้ตลอดไป

มีพระบาลีกล่าวไว้ใน สุภาสิตสูตร ว่า

“ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วาจาอันประกอบด้วยองค์ ๔ เป็น วาจาสุภาสิต ไม่เป็นวาจาทุพภาสิต เป็นวาจาไม่มีโทษ และเป็นวาจาอันวิญญูชนทั้งหลายไม่พึงติเตียน ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมกล่าวแต่วาจาที่บุคคลกล่าวดีแล้วเท่านั้น ไม่กล่าววาจาที่บุคคลกล่าวชั่ว ย่อมกล่าวแต่วาจาที่เป็นธรรมเท่านั้น ไม่กล่าววาจาที่ไม่เป็นธรรม ย่อมกล่าวแต่วาจาอันเป็นที่รัก

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๔

เท่านั้น ไม่กล่าววาจาอันไม่เป็นที่รัก ย่อมกล่าวแต่วาจาจริง
เท่านั้น ไม่กล่าววาจาเท็จ

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย วาจาอันประกอบด้วยองค์ ๔
เหล่านี้แล เป็นวาจาสุภาสิต ไม่เป็นวาจาทุพภาสิต เป็น
วาจาไม่มีโทษและเป็นวาจาอันวิญญูชนทั้งหลายไม่พึงติเตียน”

วาจาสุภาสิต หมายถึง คำพูดที่ได้รับการกลั่นกรองมา
อย่างดีแล้วจากใจที่บริสุทธิ์ ประกอบด้วยความเมตตา
ปรารถนาดีต่อผู้ฟัง เนื่องจากธรรมชาติให้ดวงตามา ๒ ตา
มีหน้าที่ดู สำหรับหูมีหน้าที่ฟังเพียงอย่างเดียว ธรรมชาติก็ให้มา
ถึง ๒ หู จมูกให้มา ๒ รู มีหน้าที่ดมกลิ่นอย่างเดียว แต่ปากมี
เพียงปากเดียว แต่ต้องมีหน้าที่ถึง ๒ อย่าง คือ ทั้งกินและพูด
แสดงว่าธรรมชาติต้องการให้คนดูให้มาก ฟังให้มาก แต่พูดให้น้อย
ให้มีสติคอยระมัดระวังปาก ยามจะกินก็กินให้พอดี จะพูดก็พูด
ให้พอดี ลักษณะคำพูดที่เหมาะสมพอดี เป็นคุณทั้งแก่ตัวผู้พูด
และผู้ฟัง ท่านเรียกว่า วาจาสุภาสิต

การพูดเป็นสิ่งสำคัญสำหรับมนุษย์ทุกๆ คน จะล้มเหลว
หรือจะประสบความสำเร็จในชีวิต ก็อาศัยวาจาที่เปล่งออกมา
จากปากนี้แหละ ก่อนเปล่งถ้อยคำ เรายังเป็นนายของคำพูด
ครั้นเมื่อพูดออกไปแล้ว คำพูดนั้นจะเป็นนายของเรา เพราะฉะนั้น

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๕

เราต้องระมัดระวังคำพูด ต้องรู้จักใช้วาจาให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ต่อส่วนรวม และต่อชาวโลก ให้พูดแต่วาจาที่ไพเราะ เสนาะโสต สมนามไมตรี เราจะได้เป็นผู้มีวาจาอันเป็นที่รักที่เชื่อถือได้ มีวาจาศักดิ์สิทธิ์ ไม่ใช่พูดแล้วนำความเดือดร้อนมาให้ ในภายหลัง อย่าพูดจาเพียงเพื่อสนุกปากด้วยความคึกคะนอง หรือพูดคำหยาบว่าร้ายผู้อื่น มิฉะนั้นจะต้องประสบทุกข์เพราะคำพูดของตนเอง เหมือนอย่างพระโกกาลิกะ ผู้มีจิตประทุษร้าย ดำว่าพระอรหันต์ ทำให้ต้องทนทุกข์ทรมานอยู่ในมหานรก

*เรื่องมีอยู่ว่า พระโกกาลิกะมีจิตผูกอาฆาตในพระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลานะ เนื่องจากไม่ชอบใจที่หลังจากออกพรรษาแล้ว พระเถระทั้งสองรูปไม่รับไทยธรรมที่ญาติโยมนำมาถวายให้ ทำให้ตนเองพลอยไม่ได้ลาภสักการะไปด้วย จึงคอยหาทางที่จะแก้แค้นพระเถระทั้งสองอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งมีอยู่พรรษาหนึ่ง เมื่อพระอัศรสวาททั้งสองพากันขุ ๕๐๐ รูป เทียวจาริกไปตามสถานที่ต่างๆ เพื่อโปรดญาติโยม ได้พากันเดินรุดงค์ไปจนถึงโกกาลิกรัฐซึ่งเป็นที่อยู่ของพระโกกาลิกะ

สาธุชนต่างพากันให้การต้อนรับเป็นอย่างดี ให้เข้าไปพักในวิหาร ช่วยกันจัดแจงภัตตาหารหวานความถวาย รวมไปถึง

*มก. เล่ม ๒๕ หน้า ๑๖๓

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๖

ถึงคิลานเภลัชและเครื่องนุ่งห่มอีกจำนวนมาก พวกภิกษุที่มาด้วยกัน ต่างได้รับจีวรที่ญาติโยมนำมาถวาย ส่วนพระโกกาลิกะไม่ได้รับกับเขา

พระโกกาลิกะเมื่อไม่ได้จีวร จึงตัดพ้อต่อว่าพระเถระทั้งสองว่า พระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะ เป็นผู้ปรารภลามกมกมาก รับเสียจนล้นเหลือ ไม่ยอมให้ตนเอง ซึ่งเป็นพระเจ้าถิ่นเลย พระเถระคิดว่า โกกาลิกะต้องประสอกุศลเพราะอาศัยปากของตนเป็นแน่แท้ ท่านไม่ยอมให้พระโกกาลิกะได้รับบาปมากไปกว่านี้ จึงพาบริวารออกไปพักที่อื่น แม้ชาวบ้านจะอาราธนาอ้อนวอนให้อยู่ต่อ แต่ท่านก็ไม่รับอาราธนา สาธุชนเข้าไปถามสาเหตุที่ทำให้พระเถระไม่อยู่ที่นี่ เมื่อทราบว่าเป็นเพราะพระโกกาลิกะด่าว่าพระอัครสาวกทั้งสอง จึงได้นิมนต์ให้พระโกกาลิกะไปขอขมาพระเถระ แล้วอาราธนาให้ท่านกลับมาเป็นเพื่อนาบุญที่นี่อีกครั้งหนึ่ง ไม่อย่างนั้นจะขับไล่พระโกกาลิกะออกจากวัดนี้

พระโกกาลิกะจำต้องไปอ้อนวอนพระเถระทั้งสองรูป เนื่องจากกลัวโยมอุปัฏฐากจะขับไล่ แต่พระเถระและคณะสงฆ์ต่างปฏิเสธที่จะกลับไป เมื่อพระโกกาลิกะไม่อาจจะนิมนต์พระเถระให้กลับมาได้ ก็กลับไปยังวิหารตามลำพัง ฝ่ายญาติโยม

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๓

อุบาสกอุบาสิกาเมื่อรู้ว่า พระอัครสาวกทั้งสองไม่ยอมกลับมาอีก จึงพากันขับไล่พระโกกาลิกะให้ออกจากวิหารไป

เมื่อท่านถูกญาติโยมขับออกจากวัดเสียแล้ว ก็ถือบาตร จีวรไปขออาศัยอยู่ตามวัดต่างๆ พระวัดอื่นพอรู้ว่านี่คือ พระโกกาลิกะผู้ด่าว่าพระอัครสาวก จึงไม่มีใครอยากจะรับไว้ เพราะกลัวว่าจะมาทำให้สงฆ์เสื่อมเสีย และกลัวพระในวัดจะแตกความสามัคคี สุดท้ายเมื่อมองไม่เห็นที่พึ่งอื่นแล้ว จึงเดินทางไปวัดพระเชตวัน เข้าเฝ้าพระบรมศาสดา แต่เมื่อไปเข้าเฝ้าแล้วแทนที่จะพูดเรื่องจริง ก็ไปโกหกพระพุทธรองค์ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ ท่านพระสารีบุตรกับพระโมคคัลลานะมีความปรารถนาลามก เป็นคนมักมาก เป็นผู้ยินดีในลาภสักการะ ได้พากันไปเบียดเบียนข้าพระองค์ ทำให้ข้าพระองค์ต้องเดือดร้อน ไร้ที่อยู่อาศัย”

พระบรมศาสดาทรงทราบอัธยาศัยของพระเถระทั้งสอง รูปดี จึงรับสั่งว่า “โกกาลิกะ เธออย่ากล่าวอย่างนี้เลย จงยังจิตให้เสื่อมใสในสารีบุตรและโมคคัลลานะเถิด” พระโกกาลิกะก็ไม่ยอมฟัง แล้วยังกล่าวไม่เหมาะสมกับพระพุทธรองค์อีกว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ พระองค์มัวแต่เชื่อพระอัครสาวกของพระองค์อยู่ได้อย่างไร ข้าพระองค์เห็นประจักษ์มากับตาแล้วว่า ภิกษุ

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๘

พวกนี้ล้วนเป็นคนมักมาก มีลับลมคมใน เป็นผู้ทุศีลทั้งนั้น” พระบรมศาสดาตรัสห้ามถึง ๓ ครั้งว่า “อย่าไปกล่าวร้าย พระอรหันต์เลย” แต่พระโกกาลิกะไม่ยอมเชื่อ ว่าแล้วก็ยังลุกจากไปโดยไม่เคารพยำเกรงต่อพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

เมื่อท่านเดินลับคล่องจักขุของพระผู้มีพระภาคเจ้าไปเท่านั้น ทัวทั้งเรือนร่างของท่าน ก็เกิดเม็ดตุ่มประมาณเท่าเมล็ดฝักกาด ค่อยๆ พุพองใหญ่ขึ้นทีละเล็กทีละน้อย จนเท่าผลพุทรา แล้วโตใหญ่ขึ้นขนาดผลมะตูมสุก จากนั้นตุ่มก็แตกออกเป็น น้ำเลือดน้ำเหลืองไหลโत्रมกาย ส่งกลิ่นเหม็นเน่าฟุ้งออกจากตัว ท่านต้องนอนเจ็บปวดทรมนทรมายอยู่ที่ซุ้มประตูวัดพระเชตวัน ไม่มีใครอยากเข้าใกล้ เรื่องนี้ได้มีการโจษจันไปในวงกว้าง ตั้งแต่หมู่มนุษย์ เทวดา จนถึงพรหมโลก ว่าพระอัครสาวกทั้งสองถูกพระโกกาลิกะด่าบริภาษ

สมัยนั้น ตูพุทธพรหมซึ่งเคยเป็นอุปัชฌาย์ของพระโกกาลิกะ เมื่อได้ทราบเรื่องนั้น ก็อยากจะช่วยเหลือลูกศิษย์ให้พ้นจากความทุกข์ทรมาน จึงลงมาจากพรหมโลก มายืนอยู่ในอากาศ ต่อหน้าพระโกกาลิกะ เปล่งรัศมีสว่างไสวไปทั่วอาณาบริเวณ วัดพระเชตวัน พร้อมกับบอกลูกศิษย์ว่า “โกกาลิกะ ท่านจงทำความเลื่อมใสในพระอัครสาวกทั้งสองเถิด อย่ามีจิตคิด

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๓๕

ประทุษร้ายในพระอรหันต์เลย แล้วท่านจะพ้นจากความทุกข์
แสนสาหัสนี้”

พระโกกาลิกะตะโกนถามไปว่า “ท่านเป็นใครกัน ถึง
กล้ามาสั่งสอนเรา” อดีตพระอุปัชฌาย์ก็บอกว่า เป็นตุพุทธหม
แต่พระโกกาลิกะกลับเอ็ดตะโรใส่ว่า “ท่านรี เป็นตุพุทธหม
พระบรมศาสดาทรงพยากรณ์ว่า เป็นพระอนาคามีมิใช่หรือ
ธรรมดาว่าพระอนาคามี จะไม่กลับมายังโลกอีกแล้ว สงสัยท่าน
คงเป็นแค่ยักษ์ที่กองขยะเป็นแน่ จงไปเสียเถิด”

เมื่อตุพุทธหมไม่อาจทำให้พระโกกาลิกะเชื่อถือน้อยคำได้
จึงอันตรธานหายไป แล้วกลับไปเสวยสุขในพรหมโลกชั้น
สุทธาวาสเหมือนเดิม ฝ่ายพระโกกาลิกะทนความเจ็บปวดไม่ไหว
ก็สิ้นใจตาย ไปบังเกิดในปทุมนรก ต้องรับความทุกข์ทรมาน
แสนสาหัสเป็นเวลายาวนาน

จากเรื่องนี้ จะเห็นว่าการที่เราจะกล่าวหาใครสักคน
ก็ตามที ควรต้องระมัดระวังให้มากเป็นพิเศษ อย่าพูดเพียง
เพราะใจมีอคติหรือไม่พอใจใคร ต้องรู้จักใช้วาจาในทาง
สร้างสรรค์ที่ให้เกิดประโยชน์ดีกว่า คำพูดที่ดีมีมากมายควรนำ
มาใช้ ให้รู้จักใช้วาจาที่ยกใจผู้ฟังให้สูงขึ้น ไม่ใช่คอยแต่จะชวน
ทะเลาะ เพราะจะทำให้ใจหยาบ ทำให้คอยจับผิดกันและกัน

โทษของการว่าร้ายผู้อื่น

๑๔๐

ในที่สุดก็ทำให้เกิดการแตกความสามัคคี ควรพูดจาให้เหมือน
อารยชน พูดแต่วาจาสุภาพ ซึ่งพระพุทธองค์ตรัสไว้ว่า “ถ้า
อารยชนใครจะพูด ก็เป็นผู้ฉลาด รู้จักกาล พูดแต่ถ้อยคำที่
ประกอบด้วยเหตุผลที่อารยชนประพฤติก้น ไม่พูดด้วยความโกรธ
ไม่ยกตัว มีใจสงบ ไม่ตีเสมอ ไม่ก้าวร้าว ไม่พูดเอาหน้า รู้ชอบ
แล้วจึงกล่าว ถ้าเขาพูดดีพูดถูกก็อนุโมทนา เมื่อคนอื่นพูดผิด ก็
ไม่รู้กราณ เขาพูดพลั้งไปบ้างก็ไม่ถือสาหาความ ไม่พูดพาล่ม
ไม่พูดเหยียบย่ำคนอื่น การพูดของลัตบุรุษเป็นการพูดเพื่อ
ให้เกิดความรู้ประเทืองปัญญา อารยชนมีปกติสนทนากันอย่างนี้”

ทุกท่านก็เช่นเดียวกัน เมื่อจะพูดจาปราศรัยกับใคร
ต้องรู้จักมีความสำรวมระวัง ให้พูดแต่ถ้อยคำอันเป็นที่รัก เป็น
คำที่ยกใจให้สูงขึ้นสู่หนทางสวรรค์และพระนิพพาน ฝึกสรรหา
กลั่นกรองถ้อยคำที่พูดแล้วเปลี่ยนใจผู้ฟังจากรุ่มร้อนให้มา
เยือกเย็น จากกระวนกระวายกระสับกระส่ายให้หยุดนิ่งได้
พูดจาโน้มน้าวใจผู้ฟังให้หันกลับเข้ามาตั้งไว้ที่ศูนย์กลางกาย
ฐานที่ ๗ วาจาใดที่พูดไปแล้วทำให้ผู้ฟังเข้าถึงธรรม วาจา
นั้นแหละเป็นอริยวาจา เป็นวาจาอันประเสริฐ ดังนั้นให้หมั่น
ฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นผู้มีวาจาสุภาพ จะได้ช่วยกันแนะนำ
ชาวโลกให้เข้าถึงธรรมกันทุกคน